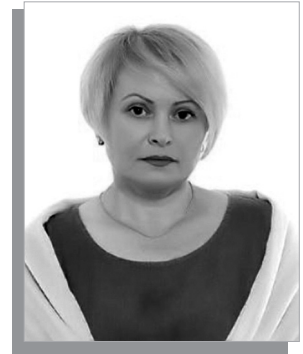

DOI: 10.31359/2411-5584-2021-47-4-130
УДК 343.23

Т. М. ГУД

кандидатка юридичних наук,
асистентка кафедри кримінального права №2
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: criminallaw2v@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-9040-111X>

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТА ПРИХОВУВАННЯ ЗЛОЧИНУ (ст. 396 КК УКРАЇНИ)¹

Стаття присвячена аналізу наукових підходів до визначення безпосереднього об'єкта приховування злочину (ст. 396 КК України), які склалися в сучасній доктрині кримінального права, проведено їх критичний аналіз. Зроблено висновок про правову сутність приховування злочину, який полягає в сприянні уникненню відповідальності суб'єктом, який вчинив тяжкий або особливо тяжкий злочин, без надання допомоги в його вчиненні.

Ключові слова: об'єкт кримінального правопорушення, безпосередній об'єкт кримінального правопорушення, елемент складу кримінального правопорушення, суспільні відносини, заздалегідь необіцяне приховування злочину.

Постановка проблеми. Проблеми, пов'язані з об'єктом кримінального правопорушення, є найбільш складними й одночасно одними з найважливіших у теорії кримінального права. Правильне і чітке визначення об'єкта кримінального правопорушення допомагає встановити місце конкретного кримінального правопорушення в системі Особливої частини КК України, належ-

---

¹ © Гуд Т. М., 2021. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

ним чином здійснити кримінально-правову кваліфікацію вчиненого, призначити справедливе покарання, відмежувати суміжні делікти тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науці кримінального права дослідженню об'єкта кримінального правопорушення (об'єкта кримінально-правової охорони) приділяється значна увага. Значний внесок у розробку проблеми безпосереднього об'єкта злочину за заздальгідь не обіцяне приховування (ст. 396 КК України) зробили такі науковці, як В. Я. Тацій (V. Ya. Tatsiy) [1], О. С. Ізотов (O. S. Isotov) [2], Г. І. Баймурзін (G. I. Bamurazin) [3], І. М. Бокоч (I. M. Bokoch) [4], Л. М. Пілявська (L. M. Pilyavskaya) [5], Н. Б. Есенбаєв (N. B. Esenbaev) [6] та ін.

Висловлювалися різні точки зору щодо безпосереднього об'єкта злочину. Так, тривалий час серед науковців панувала думка, що даний злочин є поліоб'єктним, тобто таким, що одночасно посягає на декілька різних об'єктів, зокрема на об'єкт попереднього злочину та власне об'єкт заздальгідь не обіцяного приховування цього злочину. Цю позицію відстоювали Г. Б. Віттенберг (G. B. Wittenberg) [7], П. М. Панченко (P. M. Panchenko) [7], М. І. Ковальов (M. I. Kovalev) [8] та ін. На думку Г. Б. Віттенберга (G. B. Wittenberg) і П. М. Панченка (P. M. Panchenko), об'єктами приховування злочину, з одного боку, виступають суспільні відносини у сфері попередження, припинення та викриття конкретних злочинів, а з іншого – суспільні відносини у сфері попередження злочинів визначеного роду, тобто аналогічні тим, щодо яких мав місце факт непопередження, неприпинення і виявлення [7, с. 13–14]. У свою чергу, М. І. Ковальов (M. I. Kovalev) зазначав, що при приховуванні «контрреволюційних злочинів», кваліфікованих видів розкрадань, триваючих і продовжуваних злочинів, а також деяких інших небезпечних злочинів об'єктом також є об'єкт злочину, що приховується [8, с. 8]. А В. О. Кірін (V. O. Kirin) зауважував, що причетність до злочину (до якої автор відносить і приховування) спрямована не лише проти нормальної діяльності органів, які ведуть боротьбу зі злочинами, а й певним чином також й проти тих законних інтересів, на які ці злочини посягають [9, с. 89].

Проте не всі науковці поділяли й підтримували подібні погляди. Так, Г. І. Баймурзін (G. I. Bamurazin) наголошував, що твердження про поліоб'єктність приховування дає підстави зробити висновок, що діяльність причетної до злочину особи одночасно посягає на декілька об'єктів, якими є «інтереси правосуддя» та об'єкт того злочину, у зв'язку з яким виникає ця суспільно небезпечна діяльність [3]. При цьому основним, на думку Г. І. Баймурзіна (G. I. Bamurazin), визнається об'єкт злочину, про причетність до якого йдеться. Уявлення про подвійність природи причетності слід визнавати помилковим, оскільки в таких випадках має йтися про співучасть у злочині, а не про причетність до злочину. Твердження про подвійність природи причетності ґрун-

тується на штучному розчленуванні єдиної сутності причетної діяльності. Прихильники поліоб'єктності «приховування злочину» намагалися довести, що цей злочин може одночасно з розривом у часі із тим, що приховується, посягати зовсім на різні об'єкти, що не є тотожними. У цілому у випадках заздалегідь обіцяного приховування це можливо, але неприпустимо в розглядуваному злочині. Тому позиція Г. І. Баймурзіна (G. I. Vamurzin) з цього питання видається цілком правильною, оскільки заздалегідь не обіцяне приховування злочину має місце після вчинення попереднього злочину, а отже, не може бути причиною заподіяння шкоди його об'єкту.

Формулювання цілей. Метою даного дослідження є науковий аналіз сучасних поглядів на безпосередній об'єкт кримінального правопорушення, а саме на безпосередній об'єкт приховування злочину (ст. 396 КК України).

Виклад основного матеріалу. Найбільш істотне значення для правотворчої і правозастосовної діяльності має безпосередній об'єкт кримінального правопорушення. Під безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення в науці кримінального права прийнято розуміти конкретні суспільні відносини, які поставлені законодавцем під охорону певної статті Особливої частини КК і яким заподіюється шкода вчиненим кримінальним правопорушенням, що підпадає під ознаки конкретного складу кримінального правопорушення [1, с. 147]. Такий об'єкт зазвичай установлюється шляхом аналізу окремого складу кримінального правопорушення.

У ч. 1 ст. 396 КК передбачена відповідальність за заздалегідь не обіцяне приховування тяжкого чи особливо тяжкого злочину.

Як відомо, безпосередньому об'єкту кримінального правопорушення внаслідок вчинення діяння завдається істотна шкода або створюється реальна загроза її заподіяння, тож, між діянням і об'єктом кримінального правопорушення існує тісний взаємозв'язок. Через вчинення діяння в об'єкті кримінально-правової охорони відбуваються негативні зміни, які виступають суспільно небезпечним наслідком вчиненого. Згідно із законом причинності виникнення будь-якого явища зумовлено факторами, які його породжують. Явище, яке призводить до появи іншого, йменується «причиною», а те, що виникає, – «наслідком». Між причиною і наслідком існує тісний діалектичний взаємозв'язок. Причина в часі завжди передує наслідку, тобто останній не виникає раніше за дію причини. Причина за певних умов обов'язково породжує наслідок або декілька наслідків. Причина і наслідок пов'язані між собою, і якщо з'являється причина та достатні умови, тоді виникає і наслідок. Проте заздалегідь не обіцяне приховування злочину належить до так званих «похідних злочинів» [10 с. 29]. Саме попередній (основний) злочин зумовлює в подальшому потребу в його приховуванні [3, с. 33–35]. Таким чином, без основного, попереднього, злочину не може бути і причетного до нього діяння,

яким є заздалегідь не обіцяне приховування злочину. До того ж небезпечні наслідки злочину, що приховується, не перебувають у причинному зв'язку з поведінкою приховувача, ним не породжуються, не викликаються, тобто заздалегідь не обіцяне приховування злочину об'єктивно не може посягати, заподіювати шкоду об'єкту попереднього діяння.

За своєю правовою сутністю заздалегідь не обіцяне приховування злочину полягає у сприянні уникненню відповідальності суб'єктом основного делікту, а не наданні допомоги в його вчиненні [11, с. 30]. Такі дії приховувача можуть зумовлювати виникнення у винної особи, яка вчинила попередній злочин, відчуття безкарності, укріплювати її рішучість, бажання щодо вчинення інших (наступних) злочинних діянь, проте навіть у цьому разі, як слушно зазначає О. І. Семікіна (O. I. Semikina), поведінка приховувача виступає лише умовою, а не причиною подальших злочинних дій особи [12, с. 44–46]. Отже, безпосереднім об'єктом заздалегідь не обіцяного приховування злочину не може бути об'єкт основного діяння, тобто досліджуваний делікт має власний, самостійний, відмінний від останнього, безпосередній об'єкт.

Даний погляд на безпосередній об'єкт заздалегідь не обіцяного приховування злочину не є новим для науки кримінального права. Багато науковців дотримуються схожої позиції. Разом із тим деякі з них висловлюють різні думки з приводу визначення цього елемента досліджуваного складу злочину. Так, І. С. Власов (I. S. Vlasov) та І. М. Тяжкова (I. M. Tirkova), формуючи систему злочинів проти правосуддя за єдністю безпосереднього об'єкта, відносять приховування злочинів до злочинів проти правосуддя, які порушують безперешкодне отримання правосуддям відомостей про злочин та обставини його вчинення [13, с. 52]. На переконання Л. М. Пілявської (L. M. Pilyavskaya), приховування злочину перешкоджає нормальному функціонуванню органів досудового слідства, розкриттю злочину та злочинця, суттєво ускладнює роботу відповідних правоохоронних органів, заважає викриттю особи злочинця та, як наслідок, призначенню справедливого покарання [5, с. 598–603]. У свою чергу, О. С. Горелік (O. S. Gorelik), Л. В. Лобанова (L. V. Lobanova) вбачають у приховуванні злочину поведінку, яка перешкоджає розкриттю злочину, встановленню особи злочинця і тим самим порушує нормальну діяльність органів правосуддя у сфері боротьби зі злочинністю [14, с. 202].

Деякі з науковців визначають безпосередній об'єкт цього злочину як нормальну діяльність правоохоронних і судових органів [2, с. 92]. Однак розкриття змісту безпосереднього об'єкта даного злочину через таке оціночне поняття, як «нормальна діяльність», на наш погляд, є недостатньо виправданим й обґрунтованим, бо у зв'язку з цим виникають питання, яка саме діяльність правоохоронних органів є «нормальною» та де знаходиться межа між нормальною і ненормальною.

Окремі автори, розкриваючи сутність безпосереднього об'єкта приховування злочину, намагаються конкретизувати коло суспільних відносин, проти яких він фактично спрямований. Так, А. В. Савченко (A. V. Savchenko) безпосереднім об'єктом визнає відносини, що перешкоджають своєчасному розкриттю та недопущенню злочину [15, с. 151]. Автори навчального посібника «Злочини проти правосуддя» вважають, що приховування злочинів належить до тих діянь, які посягають на відносини, що забезпечують своєчасне розкриття та припинення злочинів [16, с. 87]. Такої ж думки дотримуються С. С. Мірошніченко (S. S. Miroshnichenko) [17, с. 244–246], В. В. Мульченко (V. V. Mulchenko) [18, с. 208] та ін.

Проаналізувавши існуючі точки зору щодо визначення безпосереднього об'єкта досліджуваного злочину, можемо констатувати, що деякі дослідники не включають до нього відносини, які виникають у сфері діяльності суду. Зокрема, Н. Б. Есенбаєв (N. B. Esenbaev) називає безпосереднім об'єктом цього делікту суспільні відносини у сфері діяльності відповідних державних органів із запобігання, припинення та розкриття злочинів, що є невід'ємною частиною нормального відправлення правосуддя [6, с. 57]. Натомість В. Г. Трифонов (V. G. Trifonov) вважає, що причетна поведінка в усіх випадках перешкоджає нормальній діяльності державних органів із попередження, припинення та розкриття суспільно небезпечних діянь інших осіб, притягнення їх до відповідальності, що означає незмінність об'єкта причетності при всьому різноманітті суспільних відносин, на які посягає основне діяння [19, с. 9, 15].

Суспільні відносини як об'єкт кримінального правопорушення мають внутрішню структуру, яка є незмінною, а їх елементами виступають: 1) суб'єкти; 2) предмет і 3) соціальний зв'язок. У цьому контексті слід додати, що немає безсуб'єктних відносин, оскільки відсутність такого компонента суперечить їх сутності. Якщо основою виокремлення, наприклад, політичних чи економічних відносин є їх об'єкти (політична влада і власність на засоби виробництва відповідно), то основою відмежування соціальних відносин є їх суб'єкти – соціальні спільності людей [20, с. 170]. Отже, якщо немає учасників відносин, то немає і самих відносин.

В Україні як у демократичній, соціальній, правовій державі більшість відносин закріплена і врегульована нормативними актами. Згідно зі ст. 3 Конституції України одним із пріоритетних напрямів функціонування держави є захист прав і свобод людини і громадянина, охорона прав і законних інтересів державних та недержавних організацій, об'єднань громадян, боротьба з правопорушеннями. Із цього видно, що виникають відносини між державою (державними органами) і громадянином чи об'єднанням громадян (йдеться про надання захисту, забезпечення охорони). Так, у ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» [21] зазначено, що основними завданнями поліції

є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Можемо говорити про законодавче закріплення певних відносин, а саме: охорона, надання допомоги тощо, які в той же час, як уже зазначалося, є і завданнями. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [22] підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності може виступати інформація про: кримінальні правопорушення, що готуються; осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення; осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, тощо.

Досить часто факти вчинення кримінальних правопорушень є очевидними: заподіяння тілесних ушкоджень, вбивство, грабіж тощо. Про ці факти повідомляють потерпілі, їх родичі, свідки, працівники медичних установ та інші фізичні або юридичні особи. У той же час у багатьох випадках ці факти ретельно приховуються і для їх виявлення потрібні значні зусилля органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю. Протидія злочинності передбачає цілий комплекс заходів, основне місце серед яких посідає досудове розслідування кримінальних правопорушень [23, с. 296]. Досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності (п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК). Здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до ЄРДР або без такого внесення не допускається і тягне за собою передбачену законом юридичну відповідальність (ст. 241 КПК). Основний зміст розслідування становить діяльність зі збирання, дослідження, оцінки, перевірки та використання доказів (доказування), розкриття кримінальних правопорушень, забезпечення захисту прав і свобод людини. Називаючи розслідування «досудовим», законодавець тим самим акцентує увагу на його співвідношенні з основною частиною судового провадження в першій інстанції – судовим розглядом. Досудове розслідування передує судовому провадженню в першій інстанції і покликане забезпечити його успішне проведення. Характерними рисами цієї стадії процесу є швидкість, усебічність, повнота та неупередженість дослідження обставин вчиненого кримінального правопорушення [24, с. 13].

Суб'єктами відносин у сфері досудового розслідування, з одного боку, є власне органи, які провадять таку діяльність та здійснюють нагляд за нею, а саме слідчий та прокурор, які наділені відповідними повноваженнями, закріпленими ст. 36 та ст. 40 КПК (наприклад, слідчі органів внутрішніх справ, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів безпеки, органів державного бюро розслідувань (ст. 216 КПК)) [4, с. 307–310]. Як виняток закон передбачає можливість здійснення досудового розслідування щодо кримінальних правопорушень іншими особами – службовими особами, уповноваженими на вчинення процесуальних дій [24, с. 270]. З іншого – суб'єктами цих суспільних відносин є особи, які: 1) мають і відстоюють власний інтерес (потерпілий, підозрюваний, обвинувачений, цивільний позивач, цивільний відповідач); 2) захищають і представляють інтереси «третіх осіб» (захисник, представник цивільного позивача, представник цивільного відповідача); 3) сприяють здійсненню досудового розслідування: свідок, заявник про злочин, поняті, перекладач, експерт, спеціаліст тощо [25, с. 87, 88].

Предметом суспільних відносин є те, з приводу чого або у зв'язку з чим існують ці суспільні відносини. Досудове розслідування – це здійснювана відповідно до вимог кримінального процесуального закону діяльність органів досудового розслідування, спрямована на встановлення ознак кримінального правопорушення, виявлення особи, яка його вчинила, збирання, дослідження, оцінку, перевірку і використання доказів, забезпечення правильного застосування закону, охорону прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, а також суспільства та держави (п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК). Дана стадія кримінального провадження є лише частиною кримінального судочинства. У межах досудового розслідування не проводиться судова діяльність, пов'язана із вирішенням питань про винуватість або невинуватість особи, застосування до неї покарання, інших заходів кримінально-правового впливу або виправдання невинуватого. Проте під час нього вивчається більшість доказів, виявляються сліди кримінального правопорушення, устанавлюється та розшукується особа, яка його вчинила, тощо. Таким чином, існування даної стадії зумовлено необхідністю виконання попередньої процесуальної діяльності для того, щоб вже до розгляду судом відповідних матеріалів установити наявність чи відсутність фактичних і правових підстав притягнення особи до кримінальної відповідальності [26, с. 14]. Із наведеного можна зробити висновок, що предметом суспільних відносин, які є об'єктом злочину, передбаченого ст. 396 КК, є висновки суб'єктів досудового розслідування, які відповідають об'єктивним обставинам вчиненого делікту [27]. Останні виступають підставою висунення підозри та обвинувачення у вчиненні злочину конкретною особою, а також забезпечують захист осіб від незаконного та необґрунтованого обвинувачення і засудження.

Нарешті, ще один обов'язковий елемент суспільних відносин – це *соціально-зв'язок* між суб'єктами, під яким прийнято розуміти певну взаємодію, взаємозв'язок суб'єктів суспільних відносин, який може проявлятися у формі певної діяльності учасників відносин або ж у формі їх певного стану. Соціальний зв'язок як зміст суспільних відносин може бути динамічним (має свій прояв у суспільно значущій діяльності суб'єктів відносин) і статичним (права та обов'язки суб'єктів відносин) [28, с. 139, 140].

У динамічному аспекті соціальним зв'язком суспільних відносин, поставлених під охорону ст. 396 КК України, можна визнати діяльність органів досудового розслідування щодо встановлення всіх обставин вчиненого кримінального правопорушення.

У статичному аспекті соціальний зв'язок між учасниками цих відносин проявляється в сукупності повноважень, функцій, завдань, обов'язків щодо всебічного, швидкого, неупередженого, повного розслідування, щоб кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності з урахуванням ступеня своєї вини, а жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу. Указані компетентні органи та службові особи не повинні витратити зайвого часу, матеріальних та адміністративних ресурсів на проведення розслідування кримінального правопорушення та розшук особи, що його вчинила, у той час як інші учасники досліджуваних суспільних відносин мають право на забезпечення захисту їх прав і свобод, щоб жоден не був необґрунтовано обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення або не став потерпілим від нерозкритого кримінального правопорушення, що було реально вчинено, і одночасно вони не повинні створювати перешкод щодо проведення такої діяльності шляхом переховування слідів, знарядь, засобів, предметів злочинного діяння, предметів, здобутих злочинним шляхом, особи, що вчинила злочин.

Таким чином, соціальний зв'язок як зміст суспільних відносин, що розглядаються, може бути визначений як взаємодія органів досудового розслідування та фізичних осіб, що проявляється, з одного боку, у законних процесуальних діях компетентних органів і службових осіб зі встановлення фактичних обставин вчиненого кримінального правопорушення та осіб, які його скоїли, а з іншого – у відповідному стані захисту членів суспільства від незаконного й необґрунтованого обвинувачення та обмеження їх прав і свобод.

Висновки. 1. Наведене дозволяє зробити висновок про те, що злочин, передбачений ст. 396 КК, посягає на суспільні відносини, які забезпечують реалізацію органами досудового розслідування своїх повноважень у сфері всебічного, швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінального провадження.

2. Вивчення структури досліджуваних відносин дозволяє встановити й механізм заподіяння шкоди вказаному об'єкту кримінально-правової охорони. З огляду на те, що фізичні особи при переховуванні злочинця, знарядь і засобів вчинення злочину, слідів злочину чи предметів, здобутих злочинним шляхом, унеможливають або значно ускладнюють встановлення всіх об'єктивних обставин вчиненого у відповідному кримінальному провадженні, це призводить до пошкодження або руйнації соціального зв'язку між суб'єктами досліджуваних суспільних відносин або взагалі перешкоджає їх виникненню. При цьому перешкоджання, деформація або розрив такого зв'язку в переважній більшості випадків відбувається «ззовні», тобто на ці суспільні відносини негативно впливають особи, які не є суб'єктами цих відносин.

3. У той же час у деяких випадках такий вплив можливий і з боку самих учасників цих відносин. Наприклад, особа, яка має статус свідка злочину, здійснює переховування знарядь або засобів вчинення цього злочину. Унаслідок впливу на соціальний зв'язок даних відносин порушується порядок проведення досудового розслідування щодо всебічного, швидкого, повного та неупередженого з'ясування всіх обставин вчиненого злочину та встановлення особи, яка його вчинила, що є необхідною передумовою притягнення особи до відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві: монографія. Харків: Право, 2016. 255 с.
2. Ізотов О. С. Щодо питання відмежування приховування злочину від придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного злочинним шляхом. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. Спец. вип.: Проблеми застосування кримінального законодавства України. 2007. С. 92–97.
3. Баймурзин Г. Ответственность за прикосновенность к преступлению. Алма-Ата: Наука КазССР, 1968. 188 с.
4. Бокоч І. М. До проблеми визначення видового об'єкта злочинів проти правосуддя, що вчиняються працівниками правоохоронних органів під час провадження досудового розслідування. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 307–310.
5. Пілявська Л. М. Заздалегідь не обіцяне приховування злочину, злочинця та наслідків злочину як один із видів причетності до злочину. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 68. С. 598–603.
6. Эсенбаев Н. Б. Уголовная ответственность за заранее не обещанное укрывательство по законодательству Кыргызской Республики: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Санкт-Петербург, 2006. 170 с.
7. Виттенберг Г. Б., Панченко П. Н. Прикосновенность к преступлению по советскому уголовному праву: учеб. пособие. Иркутск: Иркутск. гос. ун-т им. А. А. Жданова, 1976. 50 с.

8. Ковалев М. И. Уголовная ответственность за укрывательство преступлений по советскому уголовному праву: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Москва, 1952. 15 с.
9. Кирич В. А. Союзный и республиканский уголовный закон. Москва: Юрид. лит., 1970. 176 с.
10. Лемешко О. М. Кримінально-правова оцінка потурання вчиненню злочину. Харків: ФІНН, 2003. 160 с.
11. Хабибуллин М. Х. Ответственность за укрывательство преступлений и недоносительство по советскому уголовному праву. Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1984. 136 с.
12. Семькина О. И. Ответственность за укрывательство преступлений по уголовному праву России: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Ставрополь, 2003. 212 с.
13. Власов И. С., Тяжкова И. М. Ответственность за преступления против правосудия. Москва: Юрид. лит., 1968. 136 с.
14. Горелик А. С., Лобанова Л. В. Преступления против правосудия. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2005. 491 с.
15. Савченко А. Злочини проти правосуддя в Україні та США (на рівні федерації): порівняльний аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 12. С. 151–154.
16. Злочини проти правосуддя: навч. посіб. / за заг. ред. В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 160 с.
17. Мірошниченко С. Класифікація злочинів проти правосуддя. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 237–246.
18. Мульченко В. В. Система преступлений против правосудия в новом Уголовном кодексе Украины. *Новий Кримінальний кодекс України: питання застосування і вивчення*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (25–26 жовт. 2001 р., м. Харків). Київ: Юрінком Інтер, 2002. С. 207–209.
19. Трифонов В. Г. Заранее не обещанное укрывательство преступлений и несообщение о них как виды прикосновенности к преступлению: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Санкт-Петербург, 2000. 26 с.
20. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підручник. Київ: Центр учб. літ., 2010. 472 с.
21. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: http://https://zakon-rada.gov.ua.translate.google/laws/show/580-19?_x_tr_sl=uk&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=nui,op,sc#Text (дата звернення: 10.10.2021).
22. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 33. URL: <http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 10.10.2021).
23. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / за ред. І. С. Марочкіна. Харків: Право, 2014. 448 с.
24. Кримінальний процес: підручник / О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право, 2018. 584 с.
25. Тергишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Київ: Алерта, 2014. 438 с.

26. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. Київ: Центр учб. літ., 2013. 544 с.
27. Нор В. Т. Истина у кримінальному судочинстві: ідея, догма права, реалізація. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Право. 2010. № 2. URL: <http://www.lj.oa.edu.ua/articles/2010/n2/10nvt DPR.pdf> (дата звернення: 10.10.2021).
28. Правознавство: підручник / за ред. В. В. Копейчикова, А. М. Колодій. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 752 с.

REFERENCES

1. Tatsii, V. Ya. (2016). *Obiekt i predmet zlochyну v kryminalnomu pravi [The object and subject of the crime in criminal law]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
2. Izotov, O. S. (2007). Shchodo pytannia vidmezhuвання prykhovuvannia zlochyну vid prydbannia, otrymannia, zberihannia chy zbutu maina, oderzhanoho zlochyнным shliakhom [On the issue of separating the concealment of a crime from the acquisition, receipt, storage or sale of property obtained by criminal means]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnurishnikh sprav. Spets. vyp.: Problemy zastosuvannia kryminalnoho zakonodavstva Ukrainy – Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs. Spec. issue: Problems of application of the criminal legislation of Ukraine*, 92–97 [in Ukrainian].
3. Baymurzin, G. (1968). *Otvetsvennost za prikosnovennost k prestupleniyu [Responsibility for involvement in a crime]*. Alma-Ata: Nauka KazSSR [in Russian].
4. Bokoch, I. M. (2012). Do problemy vyznachennia vydovoho obieкта zlochyнуv proty pravosuddia, shcho vchyniaiutsia pratsivnykamy pravookhoronnykh orhaniv pid chas provadzhennta dosudovoho rozsliduvannia [The problem of determining the specific object of crimes against justice committed by law enforcement officers during the pre-trial investigation]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 2, 307–310 [in Ukrainian].
5. Piliavska, L. M. (2012). Zazdalehid ne obitsiane prykhovuvannia zlochyну, zlochyntsia ta naslidkiv zlochyну yak odyн iz vydiv prychetnosti do zlochyну [Not promised concealment of the crime, criminal and consequences of a crime as a type of involvement in the criminal act]. *Aktualni problemy derzhavy i prava – Current issues of state and law*, 68, 598–603 [in Ukrainian].
6. Esenbaev, N. B. (2006). *Ugolovnaya otvetstvennost za zaranee ne obeschannoє ukryvatelstvo po zakonodatelstvu Kyrgyzskoy Respubliki [Criminal liability for not promised concealment under the legislation of the Kyrgyz Republic]* (PhD. dissertation). Sankt-Peterburg [in Russian].
7. Vittenberg, G. B., & Panchenko, P. N. (1976). *Prikosnovennost k prestupleniyu po sovetskomu ugolovnomu pravu [Involvement in a crime under Soviet criminal law]*. Irkutsk [in Russian].
8. Kovalev, M. I. (1952). *Ugolovnaya otvetstvennost za ukryvatelctvo prestupleniy po sovetskomu ugolovnomu pravu [Criminal liability for concealment of crimes under Soviet criminal law]*. (PhD thesis). Moskva [in Russian].
9. Kirin, V. A. (1970). *Soyuznyi i respublikanskiy ugolovnyi zakon [Union and republican criminal law]*. Moskva: Yuridicheskaya literatura [in Russian].

10. Lemeshko, O. M. (2003). *Kryminalno-pravova otsinka poturannia vchynenniu zlochynu* [Criminal-legal assessment of indulgence in the commission of a crime]. Kharkiv: FINN [in Ukrainian].
11. Habibullin, M. H. (1984). *Otvettstvennost za ukryivatelstvo prestupleniy i nedonositelstvo po sovetkomu ugovnomu pravu* [Responsibility for concealing crimes and non-reporting under Soviet criminal law]. Kazan: Izdatelstvo Kazanskogo universiteta [in Russian].
12. Semyikina, O. I. (2003). *Otvettstvennost za ukryivatelstvo prestupleniy po ugovnomu pravu Rossii* [Responsibility for concealment of crimes under the criminal law of Russia]. (PhD thesis). Stavropol [in Russian].
13. Vlasov, I. S., & Tyazhkova, I. M. (1968). *Otvettstvennost za prestupleniya protiv pravosudiya* [Responsibility for crimes against justice]. Moskva: Yuridicheskaya literatura [in Russian].
14. Gorelik, A. S., & Lobanova, L. V. (2005). *Prestupleniya protiv pravosudiya* [Crimes against justice]. Sankt-Peterburg: Yuridicheskii tsentr Press [in Russian].
15. Savchenko, A. (2005). Zlochyny proty pravosuddia v Ukraini ta SSHa (na rivni federatsii): porivnialnyi analiz [Crimes against justice in Ukraine and the USA (at the federal level): a comparative analysis]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 12, 151–154 [in Ukrainian].
16. Borysov, V. I., & Tiutiuhin, V. I. (2011). *Zlochyny proty pravosuddia* [Crimes against justice]. Kharkiv: Nats. un-t «Iuryd. akad. Ukrainy im. Yaroslava Mudroho» [in Ukrainian].
17. Miroshnychenko, S. (2012). Klasyfikatsiia zlochyniv proty pravosuddia [Classification of crimes against justice]. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy – Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 2, 237–246 [in Ukrainian].
18. Mulchenko, V. V. (2002). Sistema prestupleniy protiv pravosudiya v novom Ugovnom kodekse Ukrainyi. In *Novyi Kryminalnyi kodeks Ukrainy: pytannia zastosuvannia i vyvchennia: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (25–26 zhovt. 2001 r., m. Kharkiv) – The new Criminal Code of Ukraine: issues of application and study: materials of the International scientific-practical conference (October 25–26, 2001, Kharkiv)*. Kyiv: Yurinkom Inter, 207–209 [in Ukrainian].
19. Trifonov, V. G. (2008). *Zaranee ne obeschanoe ukryivatelstvo prestupleniy i nesoobschenie o nih kak vidyi prikosnovennosti k prestupleniyu* [Not promised in advance concealment of crimes and failure to report them as types of involvement in a crime]. (PhD thesis). Sankt-Peterburg [in Russian].
20. Shliakhtun, P. P. (2010). *Politolohiia: istoriia ta teoriia* [Political Science: History and Theory]. Kyiv: Tsentr uchb. lit. [in Ukrainian].
21. Pro natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII. (2015). [On the National Police. Law of Ukraine dated July 02, 2015]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 40–41, art. 379. Retrieved from http://https://zakon-rada.gov.ua.translate.google/laws/show/580-19?_x_tr_sl=uk&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=nui,op,sc#Text [in Ukrainian].
22. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 № 2135-XII. (1992). [On operative-search activity. Law of Ukraine dated February 18, 1992]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 22, art.

33. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> [in Ukrainian].
23. Marochkin, I. Ye. (2014). *Orhanizatsiia sudovykh ta pravookhoronnykh orhaniv [Organization of judicial and law enforcement agencies]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
24. Kaplina, O. V., Shylo, O. H., & Trofymenko, V. M. (2018). *Kryminalnyi protses [Criminal proceedings]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
25. Tertyshnyk, V. M. (2014). *Kryminalnyi protses Ukrainy. Zahalna chastyna [Criminal proceedings of Ukraine. The general part]*. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].
26. Kovalenko, V. V., Udalova, L. D., & Pysmennyi, D. P. (2013). *Kryminalnyi protses [Criminal proceedings]*. Kyiv: Tsentр uchb. lit. [in Ukrainian].
27. Nor, V. T. (2010). Istyna u kryminalnomu sudochynstvi: ideia, dohma prava, realizatsiia [Truth in criminal proceedings: the idea, the dogma of law, implementation]. Chasopys Nats. un-tu «Ostrozka akademiia». Seriia Pravo – *Journal of the National University «Ostroh Academy»*. *Law Series*, 2. Retrieved from <http://www.lj.oa.edu.ua/articles/2010/n2/10nvtpr.pdf> [in Ukrainian].
28. Kopieichykov, V. V., & Kolodii, A. M. (2004). *Pravoznavstvo [Jurisprudence]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2021

Стаття пройшла рецензування 10.11.2021

Стаття рекомендована до опублікування 23.11.2021

Т. Н. ГУД

кандидат юридических наук, асистент кафедри уголовного права №2 Національного юридического університета имени Ярослава Мудрого, Україна, г. Харьков

К ВОПРОСУ ОБ ОПРЕДЕЛЕНИИ НЕПОСРЕДСТВЕННОГО ОБЪЕКТА СОКРЫТИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯ (ст. 396 УК УКРАИНЫ)

Статья посвящена анализу научных подходов к определению непосредственного объекта сокрытия преступления (ст. 396 УК Украины), которые сложились в современной доктрине уголовного права, проведен их критический анализ. Раскрыты особенности объекта данного преступления, установлено, что он одновременно посягает на несколько различных объектов, в частности объект предварительно совершенного тяжкого или особо тяжкого преступления и на общественные отношения в сфере правосудия, которые являются родовым объектом сокрытия преступления. Сделан вывод о правовой сущности сокрытия преступления как содействия избежанию ответственности субъектом, который совершил тяжкое или особо тяжкое преступление, без оказания помощи в его совершении. Доказано, что непосредственным объектом сокрытия преступления (ст. 396 УК Украины) не может выступить объект основного деяния, то есть исследуемый деликт имеет собственный, самостоятельный, отличный от последнего, непосредственный объект. Для определения непосредствен-

ного объекта данного деликта был исследован механизм причинения вреда в результате совершения этого деяния.

Ключевые слова: объект уголовного преступления, непосредственный объект уголовного преступления, элемент состава уголовного преступления, общественные отношения, заранее не обещанное сокрытие преступления.

T. M. HUD

Ph.D. in Legal Sciences, Assistant of the Criminal Law Department No. 2, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, the city of Kharkiv

THE QUESTION CONCERNING DETERMINING A DIRECT OBJECT OF THE CONCEALMENT OF AN OFFENCE (ARTICLE 396 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)

Problem setting. Problems related to an object of offence are the most complicated and, simultaneously, one of the most important in the criminal law theory. The correct and clear definition of an object of offence enables to indicate the place of a certain offence in the system of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine (CCU), to appropriately perform criminal and legal classification of a committed offence, to impose a fair punishment, to delink adjacent delicts, etc.

Recent research and publication analysis. The criminal law science attaches considerable attention to researching an object of offence (an object of legal protection). A number of scientists such as V. Ya. Tatsiy [1], O. S. Isotov [2], G. I. Bamurzin [3], I. M. Bokoch [4], L. M. Pilyavskaya [5], N. B. Esenbaev [6], et al. have significantly contributed to developing a problem of a direct object of offence related to the previously unpromised concealment (article 396 of the CCU).

Paper objective. The paper's objective is to scientifically analyse contemporary opinions on a direct object of offence, namely on a direct object of the concealment of an offence (article 396 of the CCU).

Paper main body. The previously unpromised concealment of an offence belongs to so-called «derivative crimes». Without a major previous crime, the previously unpromised concealment as an act implicated in that crime cannot exist. There are no case and effect relationships between dangerous consequences of a concealed offence and behavior of a concealer. These dangerous consequences are neither caused nor provoked by a concealer. The legal essence of the previously unpromised concealment implies facilitating the avoidance of liability by an offender of a major delict rather than assisting an offender in committing this offence.

Social relationships as an object of criminal offence have internal structure: a) offenders; b) a subject and c) a social connection being an interaction of pre-trial investigation authorities and physical persons, which manifests itself, on the one hand, in the form of legal procedure actions of competent authorities and officials oriented towards proving factual circumstances

of committed criminal offence and persons, who committed it, and, on the other hand, in the form of the corresponding state of protecting members of a society from the illicit and unsubstantiated conviction alongside restriction of their rights and liberties.

Conclusion of the research. 1. An offence, which is contemplated by the article 396 of the CCU, trespasses on social relationships, which help pre-trial investigation authorities to exercise their powers in the sphere of comprehensive, rapid, full, and unprejudiced investigation of criminal proceedings.

2. Studying the structure of the researched relationships enables to indicate a mechanism for the infliction of harm on a determined object of legal protection, damage, and destruction of a social connection between participators of researched social relationships or impedes their emergence at all. At the same time, the impediment, deformation, or disparity of such connection in most cases occur «externally», that is to say persons, who are not participators of these social relationships, negatively influence them.

3. In some cases, such influence is possible on the part of participators of these relationships.

Short Abstract for an article

Abstract. The article is dedicated to analysing scientific approaches to determining a direct object of the concealment of an offence (article 396 of the CCU) formed in the contemporary criminal law doctrine. The author has critically examined these approaches. The author has made a conclusion on the legal essence of the concealment of an offence, which implies facilitating the avoidance of liability by an offender, who has committed a grave or special grave offence, without assisting an offender in committing this offence.

Key words: object of criminal offence, direct object of criminal offence, elements of criminal offence, social relationships, previously unpromised concealment of an offence.

Article details:

Received: 15 October 2021

Revised: 10 November 2021

Accepted: 23 November 2021

Рекомендоване цитування: Гуд Т. М. До питання щодо визначення безпосереднього об'єкта приховування злочину (ст. 396 КК України). *Економічна теорія та право*. 2021. №4 (47). С. 130–144. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2021-47-4-130>.

Suggested Citation: Hud, T. M. (2021). Do pytan'nia shchodo vyznachennia bezposerednoho ob'iekta prykhovuvannia zlochyynu (st. 396 KK Ukrainy) [The question concerning determining a direct object of the concealment of an offence (article 396 of the Criminal Code of Ukraine)]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 4 (47), 130–144. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2021-47-4-130>.